

De inhoud is goud waard

De functionaliteit van een kas kan worden verbreed door er hoogwaardige producten in te telen. Dat zouden gewassen kunnen zijn die speciaal worden geteeld voor hun inhoudsstoffen. Dit gebeurt echter nog maar mondjesmaat. Toch valt er volgens deskundigen hier voor de tuinbouw een wereld te winnen.

Ellis Langen

“Als tuinbouw hebben we goud in handen.” Die overtuiging heeft Jolanda Heistek. Heistek is werkzaam als projectmanager bij het innovatieve bedrijf CropEye in Bleiswijk. Ze is eigenlijk een soort ‘makelaar’ tussen de tuinbouw en de verwerkende industrie. Ze onderneemt allerlei initiatieven die te maken hebben met inhoudsstoffen in planten. Haar doel is om telers en verwerkers te laten inzien dat beiden voordeel van elkaar kunnen hebben. Immers, stoffen afkomstig uit planten kunnen vaak goed gebruikt worden als grondstof voor de farmaceutische industrie, aanbieders van voedingssupplementen, voedingsmiddelenfabrikanten, cosmetische bedrijven of chemische verwerkers. Al deze sectoren zijn nog steeds groeiende. En wat wil het geval? De tuinbouw is juist naarstig op zoek naar nieuwe teelten met een hogere toegevoegde waarde dan de bulkproductie waar ze nu vaak in blijft hangen.

In de gemeente Emmen hebben ze sinds april 2009 het innovatieplatform PhytoGlasshouse Applications (PGA) in het leven geroepen. “Dit is kortweg gezegd een ondernemersnetwerk om te kijken of er nieuwe teelten in kassen in Noord-Nederland mogelijk zijn”, aldus Heistek die nauw bij het project betrokken is. De teelt van veelal bulkproducten zoals tomaten, paprika's, komkommers en sierteeltproducten in de buurt van Klazienaveen en Emmen, is door de afstand tot de veiling moeilijker rendabel te krijgen. “Veel telers in de regio zijn zoekende naar nieuwe teelten met toekomstperspectief.” Uit het eerder verschenen rapport ‘Medicijnen

uit de kas' van Sign werd de conclusie getrokken dat de productie van grondstoffen voor verwerkers niet snel rendabel zou zijn voor telers. Maar volgens Heistek ligt dat een stuk genuanceerder voor telers in Noord-Nederland. "De kostprijs per vierkante meter ligt in Noord Nederland lager dan in de rest van Nederland in verband met de lagere grondprijs. Voor deze telers is het dus eerder interessant om leverancier te worden van grondstoffen voor de verwerkende industrie." Heistek denkt dat voor de tuinbouw de meeste kansen liggen in inhoudstoffen telen en leveren voor farmaceutische industrie. "In planten zitten natuurlijk veel complexe structuren die heel moeilijk synthetisch zijn na te maken." Ze waarschuwt telers wel dat de teelt van inhoudstoffen alleen zin heeft als het in de keten, dus samen met de afnemer wordt opstart en het concept marketingtechnisch goed wordt aanpakt.

Eerste succes geboekt

Het eerste succes van het innovatieplatform is een proef van 1600 vierkante meter die momenteel loopt bij het Business Center Klazienaveen, de proeftuin van Ron Peters in Klazienaveen. Daar staat nu voor de tweede keer een proef met een biologische teelt van een plant waar een stof in zit waarmee een groot Duits farmaceutisch bedrijf een geneesmiddel tegen hartfalen kan maken. Peters mag niet zeggen om wat voor soort plant het gaat, dat is topsecret. Peters: "De meeste telers die bezig zijn met de teelt voor inhoudstoffen, zullen er niet

zo veel over willen zeggen. Dat eist de toekomstige afnemer vaak." Ook Peters mag de naam van het plantje niet vrijgeven. Hij mag wel zeggen dat het om een sierteeltplant gaat. De farmaceut laat deze planten momenteel op vele hectares in de buitenlucht telen. Echter, teelten in de open lucht brengen vanwege de weersomstandigheden veel risico's met zich mee. De glastuinbouw kan door de gecontroleerde teelt in kassen in staat zijn een betrouwbaar kwaliteitslabel aan het gewas te hangen. De proef in de kas van Peters wijst uit dat wanneer de planten in de kas worden geteeld, de planten meer inhoudstoffen produceren. "Ons doel met de proef is dat we met zo weinig mogelijk gram product zo veel mogelijk inhoudsstof kunnen leveren. Wij experimenteren met van alles en nog wat om de plant zo te sturen dat we het gehalte inhoudstof per gram product omhoog krijgen. Het gaat dan bijvoorbeeld factoren als plantmoment, klimaat, water, voedingsstoffen, het juiste oogstmoment, maar bijvoorbeeld ook het creëren van stressmomenten bij de planten." Peters' zijn taak is om een ideaal teeltrecept te ontwikkelen voor de telers die het gewas straks in hun kas gaan telen. "De duurdere teelt in de kassen moet je wel kunnen compenseren met meer kilo's inhoudsstof en betere leveringszekerheid", aldus Peters. Omdat de resultaten van de proef er goed uit zien, verwachten hij en Heistek na nog een opschaaling zo ver te zijn dat in de tweede helft van volgend jaar een teler de plantjes kan gaan telen voor de farmaceut. Er gaan bij Ron in Kla-

'Telers zijn huiverig om grondstoffenleverancier te worden'

zienaveen overigens binnenkort verschillende nieuwe projecten starten met inhoudsstoffen.

'Vies woord'

Al in een eerder stadium leverde het project 'Voeding op Maat' van het Productschap Tuinbouw een zogenoemde roadmap op waarin groenten en siergewassen worden opgesomd die interessant kunnen zijn voor de teelt van inhoudsstoffen voor de verwerkende industrie. Via een literatuurstudie werd op een rij gezet welke inhoudsstoffen er wetenschappelijk zijn aangetoond in planten, zoals groenten en siergewassen en aan welke beleving dit kan worden gekoppeld. Heistek: "Uit het project bleek bijvoorbeeld dat in aubergine relatief veel vezels zitten en een bepaalde pectine zit die als natuurlijk verdikkingsmiddel gebruikt zou kunnen worden in de voedingsmiddelenindustrie. Auberginepulp kan dus goed als verdikkingsmiddel worden gebruikt in soepen en sauzen. Wanneer voor deze natuurlijke variant van verdikkingsmiddel wordt gekozen, is dat vaak ook beter dan de huidige stoffen die ervoor gebruikt worden. Verder zou auberginepulp in voedingsmiddelen obesitas kunnen tegengaan omdat het een verzadigd gevoel geeft."

Het project omvatte ook verschillende workshops waar partijen uit de tuinbouw en bijvoorbeeld de voedingsmiddelenindustrie brainstormden over de kansen voor de tuinbouw voor inhoudsstoffen. Het vervolg van deze workshops wordt maar mondjesmaat opgepakt, oordeelt Heistek. Ze merkt dat telers hui-

verig zijn om grondstoffenleverancier te worden voor de verwerkende industrie. "Telers vinden grondstoffenleverancier een 'vies woord' en denken dat alleen de afnemer van de grondstoffen er aan verdient. Het zit telers natuurlijk in het bloed om hun product zelf als vers eindproduct te verkopen." Er wordt volgens haar nog te weinig de link gelegd tussen verdelingsbedrijven en de voedingsmiddelenindustrie. "De onbekendheid en het netwerken met andere industrieën, is men niet gewend. Agro

en verwerking moeten elkaar echt nog vinden. Eigenlijk zijn ze nu nog blind voor elkaars product en wereld." Zo ervaart Heistek bij voedingsmiddelenfabrikanten bijvoorbeeld dat die het lastig vinden om hun productieproces aan te passen aan andere inhoudsstoffen. Zij stellen ook vaak de voorwaarde dat het proces niet complexer of duurder mag worden. "Er zijn dus nog veel wegen te bewandelen en bergen te verzetten, maar de kansen voor inhoudsstoffen liggen er zeker voor de tuinbouwsector."

